

Tijd voor ernstige beslissingen over geld

WE MAKEN VAN FORTIS EN DEXIA OPNIEUW ECHT 'ONZE' BANKEN

Eén voordeel van de geldcrisis: ze begint langzaam ogen te openen... maar echte oplossingen halen zelfs nu niet het publieke debat. We moeten beseffen dat de grote privébankiers hun rechten helemaal verspeeld hebben, onze geldzaken kunnen we hun niet langer toevertrouwen. We moeten dringend beschikken over banken die echt van ons zijn: betrouwbare overheidsbanken en coöperatieve banken, dat is wat een dynamische markteconomie en een goede samenleving nodig hebben.

Zo zit onze wereld nu in elkaar. De financiële belangen, zeg maar de bankiers, hebben meest van al te zeggen. Zij leggen de prijs van het geld vast. Daarna komt het echte bedrijfsleven dat echte goederen en diensten produceert en verhandelt, en dus welvaart voortbrengt. Om dat te kunnen betaalt het een hoge prijs aan de bankiers, de intrest. En daaronder pas komt het overgrote deel van de mensheid, de mensen die leven van hun werk en moeten aannemen wat de arbeidsmarkt hun te bieden heeft. Wie hun situatie door een mondiale bril bekijkt, ziet hoe ze steeds minder worden beloond. Bijna overal daalt hun aandeel in het inkomen dat de economie oplevert. Het aantal mensen dat werkt maar toch te weinig verdient om te kunnen leven, dat gedoemd is om onbeschermd in het zwart te werken of in de zogenaamde informele economie en dat verglijdt in sociale onzekerheid groeit alle dagen. Die groei is er omdat financieel kapitaal zijn winsten wil zien groeien, en die winsten moeten ergens vandaan komen, van u en mij.

Het zou niet mogen maar geld komt dus op de eerste plaats. En de jongste dertig jaar doen onze politici wereldwijd daar alles voor. Want dat is het resultaat wanneer je de wereld van het geld volledig geliberaliseerde financiële markten aanbiedt. Zo hebben ze alle vrijheid en alle middelen om de allerhoogste winsten na te jagen. Kapitaal kan gaan naar waar mensen het goedkoopst werken en minst rechten hebben. Dan kan de druk opgevoerd worden op welvaartsstaten om de werknemersbescherming en de sociale zekerheid in te perken, geld dat kan ingepikt worden door financieel kapitaal. Uiteindelijk zien ook de grote middenklassen en de kleinere ondernemers hun inkomens verschrompelen. Er is één grote herverdeling aan de gang van de armen en middenklassen naar de allerrijksten. Dat is hard bezig in de meeste ontwikkelingslanden, al even hard in de Verenigde Staten - daarover zouden verkiezingen kunnen gaan - , en die druk doet zich overal voelen, ook bij ons.

Politici hebben de jongste decennia in feite een vrijegeleide gegeven aan geld om met onze voeten te spelen. Dat gebeurt dan ook geregeld: schulden crises in tientallen landen, vastgoedcrises, dotcomzeepbellen, speculatie op mensen die verhongeren, tot de huidige financiële crisis die al miljoenen mensen hun werk en inkomen heeft gekost. Nog is het niet alles, want bovenop chanteren de privébanken - nu te groot geworden om failliet te laten gaan - overheden en samenlevingen om hun putten te vullen wanneer het fout loopt. Hun vroeger gemaakte winsten zijn dan al lang onaantastbaar: dit maakt het financiële establishment moeiteloos wereldrecordhouder oplichting. Politiek en samenleving zijn ook vast gaan geloven dat enkel privébanken recht van bestaan hebben, en dan nog alleen de grootsten, of degenen die ambiëren almaar groter te worden. Vele Amerikaanse bankiers hebben intussen meer dan bewezen geen vertrouwen te verdienen.

Maar ook wij zitten opgescheept met onze grootbanken die ons krediet niet waard zijn, met Fortis in koppositie wat dat betreft. We zijn toch al langer geen klanten, wel consumenten of 'relaties' die zo veel mogelijk gepluimd moeten worden. Moeten we misschien zwijgen over het veel te duur naar de beurs brengen van bedrijven op de kap van hun 'trouwste klanten' of het aansmeren van financiële producten op een leugenachtige wijze?

Dat we geld de samenleving laten leiden, is de wereld op zijn kop. Een menselijke samenleving is er één die haar economie uitbouwt als middel om al haar ambities op de meest diverse terreinen te kunnen realiseren; en geld is dan weer een middel om die economie haar werk te kunnen laten doen. Dat moet de rangorde zijn. En dus moeten we als samenleving - opnieuw - greep krijgen op de wereld van het geld. Of, zoals ik het in mijn nieuwe boek *'Van eiland tot wereld. Appèl voor een menselijke samenleving'* door iemand laat verwoorden: waar zijn onze coöperatieve banken, waar zijn onze overheidsbanken? Die deden het veel beter dan de huidige bankiers. Ze waren winstgevend en vooral, hun maatschappelijke winst was veel hoger. Iedereen kon bij hen terecht, en we konden ze eigenlijk veel meer vertrouwen want onze bankiers waren veel minder opgejaagd om op onze rug winst te maken. We waren ook veel meer tevreden over hun dienstverlening. En de werknemers hadden veel minder te klagen over hun werkomstandigheden. Meer zelfs, die banken waren van ons en het zou dus veel makkelijker zijn om hen te beletten de fratsen uit te halen van de privébankiers van vandaag. Het zou ook veel makkelijker zijn om hen te verbieden te investeren in wapenhandel of milieuvernietigende activiteiten: we zouden dus gerust kunnen zijn over de financiële producten die ze ons aanbieden. En we zouden als samenleving een stevige hefboom hebben om onze economie, onze huizen, onze publieke gebouwen, onze energievoorziening enzovoort op het noodzakelijke ecologische spoor te krijgen. Wie de balans opmaakt - en vertrouwt daarvoor best op jezelf - kan weinig of geen redenen vinden waarom de huidige situatie beter zou zijn. En de conclusie is maar moeilijk de ontwijken: laat ons opnieuw investeren in banken waarin we iets te zeggen hebben, in echte coöperatieve banken en publieke banken. Zo kunnen we opnieuw gerust sparen en eerlijke financiële producten kopen. Zo weten onze zelfstandigen, ondernemers en coöperaties een betrouwbare bank achter zich zodat ze met een gerust gemoed welvaart kunnen creëren.

Er doet zich een buitenkans voor. Laten we nu eens als samenleving profiteren van de lage prijs van het Fortis aandeel. Nu is de tijd gekomen om minstens van een stuk Fortis een overheidsbank of coöperatieve bank maken. En niet om ze daarna terug te verkopen aan de privébankiers. Want die hebben intussen hun rechten verspeeld. Wat de Amerikanen doen met hun falende banken, kunnen wij ook, en beter. Even dacht ik eraan om in de titel te spreken van ernstige en gedurfde beslissingen. Maar dat heb ik zo gelaten. Want de beslissingen die we moeten nemen zijn niet gedurfd. Ze zijn de meest logische en de meest wenselijke in een samenleving die de mensen eerst wil plaatsen.

Dirk Barrez, 30 september 2008

De auteur is tv-journalist, schrijver en hoofdredacteur van PALA.be, nieuwsbrief en website over onze globaliserende wereld. Eind september verscheen van hem bij EPO het boek *'Van eiland tot wereld. Appèl voor een menselijke samenleving'* - meer info op www.pala.be